

pris: 25 kr.

Foreningen Danmark-Letland

Nr. 3 juni 2019 27. årgang

ISSN 1901-5720

Indhold

Ambassadørskifte i Riga	3
I de frivilliges fodspor	6
Atkārtojiet pēc manis!	14
Den Baltiske Vej –	21
Letlands nye præsident:	25
Karlis Skalbe	29
Nyheder LI m.fl.	31
Bestyrelsen	40
Foreningen....	41
Nyttige adresser	42
KALENDER for 2019	43

*Forklaring
side 21.*

*Forside: Kærlighedsbroen ved Ilzenberg Manor i Litauen, læs mere
side 8 i bladet.*

Foto Lis Nielsen

Deadline for næste nummer er 1. december 2019

Ambassadørskifte i Riga

I juli afsluttede Hans Brask sine fire år som dansk ambassadør i Letland og er nu tiltrådt som ny dansk ambassadør i Litauen. Ny dansk ambassadør i Riga er Flemming Stender.

Af Peter Fjerring

Enhver medalje har en forside og en bagside. I diplomatiet er forsiden af medaljen, at fremragende diplomater udvikles ved, at de hen over årene prøver kræfter med flere forskellige udstationeringer. Bagsiden af medaljen er, at den enkelte ambassade kun har diplomaten til låns i en kortere årrække. Herefter skal han eller hun videre i karrieren.

Siden 2015 har det dansk-lettiske samarbejde haft fornøjelsen af at have Hans Brask som dansk ambassadør i Riga. Nu er det desværre slut.

Hans Brask havde fra starten et stærkt udgangspunkt for denne hans første ambassadørpost, da han i årene 2007-2014 har været direktør i Baltic Development Forum, en tænketank inden for Østersøsamarbejde. De forgangne fire år har han sat sit markante præg på relationerne mellem Danmark og Letland.

Ambassadøren er en blæksprutte

Det skal bemærkes, at den danske ambassade i Riga blot består af én udsendt diplomat (ambassadøren), fire lokalt ansatte lettiske med-

Hans Brask har de sidste fire år været dansk ambassadør i Riga og er nu tiltrådt som ny dansk ambassadør i Vilnius.

arbejdere og to danske praktikanter, der som en del af deres studier er i praktik på ambassaden (et halvt år ad gangen, hvorefter nye praktikanter kommer til).

Ambassaden er således ikke en organisation med mange afdelinger og medarbejdere og store aktivitetsbudgetter. Til sammenligning kan det oplyses, at den svenske ambassade i Riga har syv udsendte diplomater plus lokalt ansatte lettiske medarbejdere.

Den danske ambassadør i Riga er derfor en generalist, blæksprutte om man vil. Den ene dag skal han give et oplæg ved et erhvervsarrangement, den anden dag indberette oplysninger til Udenrigsministeriet i København, så skal han fremme dansk-lettisk regeringssamarbejde, holde kontakt til danskere bosat i Letland og ligeledes være involveret i driften af en ambassadebygning. Læg dertil opgaver inden for sikkerhedspolitik, militære forhold og politisamarbejde. Omfanget af opgaver er stort og mangeartet – for én person.

Succesfuld ambassadørtid

I Hans Brasks tid har ambassaden udgivet tre publikationer. Først en om Danmarks rolle i forbindelse med Letlands genvundne selvstændighed i 1991, så en om dansk-lettisk erhvervssamarbejde og senest en om danske frivillige soldater i Letlands uafhængighedskrig 1918-1920.

Alle udgivelser har givet anledning til forskellige møder og presseomtaler. Det er godt tænkt – en effektiv måde at skabe stor opmærksomhed med begrænsede ressourcer.

Nævnes skal selvfølgelig også de to officielle besøg i Hans Brasks tid som ambassadør. Først besøgte Letlands daværende præsident Raimonds Vējonis Danmark i 2017, hvorefter kronprinsparret året efter var forbi Letland i anledning af landets 100 års selvstændighed. Dertil kommer et utal af ministerbesøg og besøgsgrupper med danske erhvervsledere, skolefolk og kulturpersoner. Mange danske besøgende i Letland har oplevet Hans Brasks opmærksomhed, uanset deres status og ærinde.

Endelig har Hans Brask været dygtig til at anvende de sociale medier til næsten dagligt at fortælle om nyt fra Letland

og ambassadens aktiviteter. Herigennem har vi også fået et indtryk af, hvor mange byer og lokalsamfund rundt omkring i Letland, som han har besøgt i sin ambassadørtid.

Den ene af to gode nyheder er, at det nu er de dansk-litauiske relationer, der får glæde af Hans Brasks engagement og energi.

Flemming Stender ny ambassadør

Den anden gode nyhed er, at Danmark har fået en ny, kompetent og vellidt ambassadør i Riga.

*Flemming Stender er
ny dansk ambassa-
dør i Letland.*

Flemming Stender er den nye førstemand, og han efterfulgte faktisk også Hans Brask som direktør i Baltic Development Forum i 2014. Det er hans første post som ambassadør – han har to gange tidligere været udsendt som medarbejder på ambassaderne i Rom og Tallinn.

Den nye ambassadør i Riga har således stor indsigt og erfaring med de baltiske lande, og alt tyder på, at vi med Flemming Stender kan se frem til nogle spændende og begivenhedsrige år i det dansk-lettiske samarbejde.

*Tekst Peter Fjerring,
foto: Baltic Development Forum*

I de frivilliges fodspor

”Carmen” i Riga Opera, et økologisk gods i Litauen, et lettisk mesterbagværk og en togtur på den jernbane, som danske frivillige for hundrede år siden blev sat til at ødelægge. Det er bare et lille udpluk af de spændende oplevelser, Niels Bendix og Lis Nielsen fra Rite Højskole havde arrangeret for de 14 støttekredsmedlemmer, der havde meldt sig til turen. Anledningen var Rite Højskoles 25 års jubilæum, som blev behørigt fejret til generalforsamlingen den 1. juni i Kristi Himmelfartsferien.

Nogle af deltagerne foran Operaen i Riga på vej til forestillingen ”Carmen”.

Allerede to dage forinden stillede deltagerne op til fotografering foran det imponerende operahus i Riga. Hvis vi havde forestillet os en Carmen i rød kjole, blomst i håret og fejende

flamingodans, blev vi slemt skuffet. Hele forestillingen var holdt i sorte og grå nuancer, scenografien viste en forfalden fabrik i en moderne storby, og Carmen var klædt som en lettisk udgave af Lisbeth Salander iført stramme sorte bukser med klippede huller. Men betagende sang hun, fantastisk lød Bizets populære musik og storslået var ensembles nyskabende og tidssvarende opsætning.

Næste dag kørte deltagerne i bus mod højskolen i Rite. Undervejs fik vi en rundvisning hos "Træmanden i Vecumnieki". Hans store have er fyldt med huse og dyr skåret i træ. Den muntre og underholdende træskærer fortalte, at han engang for mange år siden var blevet dødssyg og havde bedt Gud om at måtte beholde livet. En mirakuløs helbredelse gjorde ham dybt troende, så religiøse motiver præger i høj grad hans værker. Et par pragtfulde staudebede afslørede, at mens manden snittede og skar, passede hans flittige hustru haven.

Træskæremanden i rød jakke sammen med Henrik Møllerup og Winni Østergård.

Bagefter indtog vi et velsmagende måltid i en nærliggende restaurant, der var indrettet museumsagtigt med gamle, traditionelle landbrugsredskaber. Mødige efter den lange tur nåede vi hen under aften højskolen, hvor vi endnu engang fik dejlig lettisk mad tilberedt af skolens trofaste stab af hjælpere.

Godset Ilzenberg i Litauen

Lørdag morgen tidligt fragtede en minibus deltagerne over grænsen til Litauen. Rite Højskole ligger kun få kilometer fra det sydlige naboland, og lige på den anden side ligger det 500 år gamle gods Ilzenberg. En rigmand med en fortid som amerikansk forretningsmand inden for overvågning har købt det

gamle gods og sat det i funk-lende stand. Parken omkring hovedbygningen er holdt i bedste, engelske stil. Vi beså den smukt beliggende sø, gæstehuset med badstue til 25

personer og røgehuset, hvor der tidligere blev røget fisk, kød og oste. Også selve hovedbygningen var smukt og overdådigt istandsat. Mens ejeren - ifølge vores engelsktalende guide - aldrig selv har overnattet i de nyligt restaurerede gemakker, så har mange børn og unge overnattet på stedet, der kan beskrives som en lejrskole i luksusudgave. En deltager bemærkede, at det nok var veldisciplinerede musikskolelever, der benyttede stedet, da det var svært at forestille sig en dansk folkeskoleklasse husere, "uden at der blev malet på væggene".

Godset bliver drevet som rent økologisk landbrug med 20 fastansatte og 40 i højsæsonen. I godsets restaurant satte vi os endnu engang til bords og nød et fremragende måltid. Vi fik en "drink" bestående af lutter grøntsagssaft og derefter grøntsagssuppe. Hovedretten bestod af salat og en vegetarisk

bøf, hvor boghvede syntes at være hovedindgrediensen. Endelig en dessert med frugter og en mild ostemasse, der lignede is. Løftede efter det supersunde måltid gjorde vi et kort ophold foran hovedbygningen for at lytte til prøverne på den koncert,

der skulle afholdes på stedet senere på dagen. En koncert vi måtte undvære, da vi var nødt til at haste tilbage til højskolen, hvor den 25. generalforsamling fandt sted samme eftermiddag.

I den højtidelige anledning havde rejsedeltagerne skillinget sammen til en gave. Efter ønske fra Niels og Lis skal pengene bruges til at lægge vand ind i det renoverede lærerhus. Efter generalforsamlingen var der underholdning. Den lokale skoles elever dansede og sang for os, og vi kunne konstatere, at de unge letters formidable evner inden for alle typer folke-danse, tager sin begyndelse med undervisning allerede i de små klasser.

Til aftenens festmiddag underholdt blandt andet en humorfyldt kvinde på harmonika.

Underholdning efter generalforsamlingen.

Bibelmuseum og en by i forvandling

Tidligt op næste dag. Busafgang kl. 8.00. Tre timers buskørsel mod byen Aluksne i det nordøstlige hjørne af Letland. Endnu engang kunne vi konstatere, at der overalt er travlhed med at forbedre infrastrukturen. Grusveje bliver asfalteret, smalle veje bliver udvidet.

Niels havde valgt Aluksne som mål for vores ekskursion, fordi det var herfra 200 danske frivillige soldater indledte deres lange march mod Jekapils i syd. Men inden vi skulle fordybe os i den historie, havde vores lokale, tysktalende guide - frau Tekla - arrangeret rundvisning i byen Aluksne, som hun er

Lederen af bibelmuseet Solveiga Selga.

meget stolt af. Først besøgte vi et bibelmuseum, der efter sigende skulle være verdens eneste. Museets fineste klenodie er den omkring 325 år gamle bibel, som er det ældste skrift oversat til lettisk og dermed er det skrevne lettiske sprogs

moder. Desuden findes her bibler fra hele verden. En dansk mangler naturligvis ikke.

Bagefter spadserede deltagerne en lang tur langs den store sø, som byen ligger ved og gør den til en seværdig turistattraktion. I det smukke forsommervejrtog de mange sports- og legepladser og andre fantasifulde anlæg sig ud fra deres bedste side. Mange af anlæggene har modtaget priser.

I en park med mange springvand besøgte vi senere et mindesmærke for de hundredetusindvis af letter, der i sovjettiden blev deporteret til fjerne egne af Sibirien. De fleste af dem døde, et voldsomt indhug i en befolkningsgruppe på kun cirka

tre en halv million. Overalt i landet findes lignende mindesmærker, og næsten alle letter har mistet slægt, venner eller familiemedlemmer i perioden.

Den smalsporede jernbane

Efter frokosten tog vi hen til stationen. Her har byen opret-

Toget på den smalsporede jernbane.

tet et museum for den historisk vigtige, smalsporede jernbane, der fører sydpå til byen Gulbene. Det var den, de danske frivillige fik til opgave at ødelægge for at hindre bolsjevikkerne i transport af våben eller som

flugtvej. Man skal selv have kørt strækningen fra Aluksne til Gulbene for at opdage, hvor vanskeligt arbejdet må have været. Til alle sider er der uigennemtrængelig skov, som i bogstavelig forstand vokser op i sumpe og moser. Jernbanesporet er anlagt på en forhøjning midt i sumpene. Og selv om de danske frivillige ikke på noget tidspunkt kom i direkte kontakt med fjenden her, må de være blevet overfaldet af horder af myg. De foretog togtet på samme tid af året, som vi kørte strækningen, nemlig i løbet af de første dage af juni.

Vi oplevede dog ingen problemer undervejs i den gamle togvogn, tværtimod blev vi forkælet med varm kaffe og en drøm af en honninglagkage. Vores guide havde skrevet opskriften af efter en fjernsynsudsendelse og bedt en konditor bage kagen. Den består af 17 tynde, tynde lag og egner sig ikke til massefremstilling, som guiden senere skrev i en mail. Kagen lå godt i maven, så det var svært at indtage de kartoffelpandekager,

I togvognen på vej til Gulbene

vi senere fik serveret i en café.

Bagefter kørte vi i bus den lange vej tilbage til Rite. Man kunne ikke lade være med at tænke på de 200 frivillige danskere, der traskede strækningen til fods slæbende 24 Madsens maskingeværer med sig. I det hele taget blev denne krig kæmpet "med fødderne", som en af de frivillige senere skrev. Det var næsten umuligt efter år med krige at opdrive en vogn, så de frivillige danskere marcherede med en fart på omkring 40 kilometer om dagen. De mistede kun én mand i denne periode af deres ophold. Dog ikke i kamp. Han var ikke vaccineret mod kopper og bukkede under for sygdommen. Senere da danskerne kæmpede i Rusland, gik det hårdere for sig. 7 døde, 30 blev såret, 4 blev taget til fange, heraf kom kun én hjem igen. Enkelte forsvandt bare og blev meldt savnet.

Aften hygge

Man skulle tro støttekredsens deltagere var trætte efter den lange dag, men den sidste aften, vi alle var samlet, blev der sunget, spist og drukket i den skønne, lyse sommernat udenfor Rite højskoles sydvendte gavl.

Næste morgen drog de første deltagere hjemad. Resten til-

bragte dagen med tiltrængt afslapning i solen på skolens gårdsplads. Om aftenen havde Bent Gammelgaard inviteret på aftensmad på sin gård i Viesite. Derefter tog deltagerne, der kom fra alle egne af landet, hjem i større eller mindre grupper.

Oplysningerne om de frivillige i Letland findes i et lille hæfte, der er en kort "summery in English" af Ph.d., historiker og forfatter Mikkell Kirkebæks gennemresearchet og interessante værk: "Den yderste grænse: danske frivillige i Baltikum 1919". Bogen udkommer i sin helhed til efteråret.

Tekst og foto: Journalist Winni Østergård Nielsen

Den lækre meduskage med 17 lag i meget fin transportabel kagekasse.

Atkārtojiet pēc manis!

En lille rapport fra sommerens lettiske sprogkursus på Rite Højskole

Den første uge i juli blev der for andet år i træk afholdt et lettisk sprogkursus på Rite Højskole. En uges intensiv undervisning for et eksklusivt hold – sidste år var vi fem, i år var vi fire. Elevtallet falder, men det går til gengæld fremad med sprogkundskaberne blandt de tilbageværende. Det skulle det sørme også gerne, for siden sidste sommer har vi flittige og vedholdende elever mødtes en gang om måneden blot for at holde de tillærte kundskaber ved lige. Alligevel genlød højskolens lokaler af lærerindens vedvarende: Atkārtojiet pēc manis! (= Gentag efter mig!). Lettisk er ikke let, skal jeg hilse og sige. Man skal udtale de 33 bogstaver i alfabetet korrekt, ellers kan man komme grumme galt afsted – og der skal hele tiden bøjes i kasus og køn. I det hele taget er der meget grammatik at holde styr på, og det er vi danskere slet ikke vant til.

Undervisningen foregik om formiddagen i forventning om, at da var vore hoveder mest modtagelige. Underviseren var, ligesom sidste år, Guna – og hun er velsignet med en engels tålmodighed. Der blev bøjet verber, og igen og igen lød det:

To elever, Aase Lundbye, Lisbeth Andersen og lærer Guna Grinberga ser på tegninger på håndlavet papir.

Atkārtojiet pēc manis!

Som sagt går det fremad med sprogkundskaberne. Den første dag blev vi sluppet løs på markedet i Jēkabpils, hvor vi selv skulle handle ind og hjembringe ugens fornødenheder af frugt og grønt. Det lykkedes over al forventning.

Samtidig med vores kursus blev der på Rite Højskole afholdt et papirmagersymposium, hvor der deltog 11 lettiske papirkunstnere – af uforklarlige årsager allesammen kvinder. Vi fire sprogelover fik udpeget hver et "offer" blandt papirmagerne, som vi selv skulle henvende os til for selv at aftale tid og sted for et interview, og herefter skulle vi udspørge dem og finde ud af så meget som muligt om dem: hvad de hed, hvor gamle de var, hvor de boede, hvad de lavede, hvad de tjente osv, osv. Alt foregik naturligvis kun på lettisk, og det lykkedes. Der kom mange interessante oplysninger frem i lyset.

Det helt store hit var, da vi sprogstuderende den sidste dag – til glæde for højskolens øvrige studerende, personale og andre lokale interesserede opførte - naturligvis på lettisk - et lille skuespil skrevet til lejligheden. Stykket hed: Latviešu valodas entuziasti un galdnieks – frit oversat: Det lettiske sprogs entusiaster og snedkeren. En stærkt moderniseret udgave af

et gammelt lettisk folkeeventyr.

*Der spilles
komedie*

Det vil føre for vidt at referere handlingen her, men så vidt vi-
des skulle der vistnok ligge et lille filmklip på facebook et eller
andet sted. I hvert fald morede tilskuerne sig hjerteligt, så vi
betragter stykket som en succes.

Eftermiddagene var afsat til udflugter af forskellig art. Vi be-
søgte bl.a. G.F. Stenders kirke og grav i Sunākste. Det var ret
relevant, for balttyskeren Gothards Frīdrihs Stenders (1714-
1796) skrev faktisk den første lettiske grammatik. Det er dog
en betydeligt nyere udgave, som vi bruger i vores undervis-
ning.

Vi så et lokalt cikoriekafferisteri. Det var en interessant ople-
velse. Et lille familiefirma, hvor man havde fundet bedstemo-
derens gamle cikoriekaffeopskrifter frem igen og havde stor
succes med det. Nogle vil måske tro, at man bruger ciko-
riplantens blå blomster, når man rister kaffen; men det er
faktisk rødderne, man anvender. Og her blandede man dem
med ristede gulerødder, ristede agern og ristet rug eller hvede,
gerne tilsat lidt cannabis. Det lignede kaffe og smagte overra-
skende godt!

Vi besøgte et lille lokalt museum for den berømte lettiske
forfatter Jānis Jaunsudrabiņš (1877-1962), der er født og
opvokset i Nereta. Da museumsværten fandt ud, at vi kom fra
Danmark, fik vi sørme hver foræret et lille hæfte om forfatte-

ren – med
teksten på
dansk.

*Museum for
forfatteren
Jānis Jauns-
udrabiņš*

Takket være denne artikels forfatters store interesse for lettisk historie besøgte vi Stupeļu pilskalns – en borghøj befæstet af selonerne i den sene jernalder fra det 10. til det 13. århundrede. I begyndelsen af 1200-tallet startede korstog

Deltagerne ved Stupeļu pilskalns.

mod det baltiske område. Det interessante er, at det tog korsridderne næsten 100 år at overvinde de lettiske og estiske stammer, og det selvom korsridderne kom med al den tids nyeste militære isenkram i form af rustninger, armbrøster og kastemaskiner og stod overfor spydbevæbnede læderklædte mænd, der forskansede sig bag træborge (Litauerne fik korsridderne af en eller anden grund aldrig bugt med!). Sjovt nok viste det sig, at borgbakken lå på den jord, der tilhørte Janina, én af Rite Højskoles trofaste støtter, så vi fik en guidet rundvisning i området.

Vi blev også inviteret hjem hos Bent Gammelgård, en af de ca. 700 danskere, der er fastboende i Letland. Her blev vi budt på

en velsmagende hønsekødssuppe, kogt på kok.

Om aftenen blev der arbejdet forstandigt med stoffet. En aften blev der sunget sange og leget sanglege, mest på lettisk naturligtvis. En anden aften havde vi besøg af to ældre damer fra lokalområdet. De fortalte om, hvordan de havde levet og overlevet i Sovjettiden. De forsøgte også at sætte de forandringer, der var sket efter Sovjetunionens sammenbrud i 1991, i perspektiv. Deres konklusion var meget pragmatisk: I sovjet-tiden havde de penge, men der var ingen varer i butikkerne. Nu er butikkerne fulde af varer, men de har ingen penge. De er begge pensionister og må klare sig for en pension på knap 300 euro om måneden, dvs. omkring 2.200 kr. – og på mange områder er deres daglige udgifter ikke mindre end vores her i Danmark.

Når der var ledige stunder, spillede vi matador – på lettisk selvfølgelig. Det gav god øvelse i at håndtere tal og penge, og det var ret sjovt.

Nu er det store spørgsmål, om der bliver lettisk sprogkursus på Rite Højskole næste sommer? Det gør der nok. Vi fire latviešu valodas entuziasti fortsætter i hvert fald vores hjemmestudie henover vinteren. Men nu kan det efterhånden blive svært at finde nye elever til holdet, for vi er ikke længere nybegyndere.

Foto og tekst Per Nielsen

Der spilles matador på lettisk

Sæt et stort kryds i kalenderen

Lørdag den 26. oktober

Foreningen har den glæde at kunne invitere medlemmer og familie og venner til et stort heldags arrangement om Letland i samarbejde med Folkeuniversitet i Helsingør.

Sidste år havde de arrangementer om Litauen og Estland, og nu er turen kommet til Letland i anledning af 100 året for nationens eksistens. Så reserver dagen. Det koster 100 kr. med frokost og forplejning og der er masser af gode foredragsholdere, lettisk musik og kunst.

Der vil komme nærmere besked, om tilmelding. Men kig på det foreløbige program på næste side.

**Sommerfest på
Stadebjerggaard**

*Sommerfest på
Stadebjerggaard hos
Andreas Aabling
Petersen.
To lettiske piger Ieva
og Ieva synger*

Letland 100 år: Fra sovjetisk diktatur til national selvstændighed

Tid	Tema	Oplægsholder
9.30 – 9.50	Velkomst	- Den lettiske ambassadør Alda Vanaga - Poul Erik Kandrup, Folkeuniversitetet - Kirsten Gjaldbæk, Formand for Foreningen Danmark-Letland
	Letlands vej til genvunden frihed	
(9.50-10.20)	Letlands historiske vej til frihed Kortfilm om Letlands historie (tegnefilm, 5 min)	Peter Kyhn, historiker
(10.20-10.50)	Hvordan satte Letland "uret i gang igen" og designede et nyt politisk/økonomisk system i 1990'erne	Holger Pyndt, Leder af mange projekter i Letland for EU og DK
10.50-11.15	<i>Kaffepause med lettiske snacks og drinks</i>	
(11.15-12.10)	Dokumentarfilm: "The Baltic Way to Freedom" lavet af filminstruktør Askolds Saulitis	Modtaget fra instruktøren – varer 55 min. Tilladelse til visning foreligger fra instruktøren
(12.10-12.40)	Letland i dag: Hvordan får man opbygget et tillidsfuldt forhold mellem letterne og den store minoritetsgruppe af russere?	Guna Grinberga, arkitekt
12.40-13.40	<i>Frokost</i>	
	Den kulturelle udvikling i Letland siden 1991 og samarbejdet mellem landene på det kulturelle område	
(13.40-14.10)	Oprettelse af en dansk højskole i Rite i 1994	Lis Nielsen og Niels Bendix Knudsen, forstandere
(14.10-14.40)	Støtte til det kirkelige arbejde i Letland som led i det kommunale samarbejde Niels Uldahl-Jessen vil fortælle både om venskabsmenigheden med Gulbene og den lokale venskabsforbindelse med Gulbene i Letland	Niels Uldahl-Jessen, tidligere præst i Them.
(14.40-15.10)	Fra en opvækst i sovjetisk Letland til en karriere i Danmark	Kvindementor og foredragsholder Gita Gavare Marotis
15.10-15.30	<i>Kaffepause</i>	
	Lettisk malerkunst og arkitektur – fra impressionismen i perioden 1890'erne-1930'erne til dagens maleri	
(15.30-16.15)	Jugendstilen i bygninger i Riga fra slutningen af det 19. og begyndelsen af det 20. århundrede	Ieva Zibarte, Head Exhibition at the Latvian National Library
(16.15-17.00)	Impressionismen/ekspressionismen i malerkunsten i Letland fra slutningen af det 19. årh – 1930'erne	Ieva Zibarte
17.00	Korsang af In Corde Meo, Københavns Lettiske Kor.	Anda Dyrland

Den Baltiske Vej – det er kun 30 år siden!

I Rīgas gamle bydel på Kaļķu iela ud for McDonald's – på det korte stykke mellem Līvu laukums og Laimas pulkstenis – er der en flise i rød granit nedsænket i vejen. I flisen er der aftryk af to fødder.

Det er et beskedent mindesmærke for Den Baltiske Vej – verdens til dato længste menneskekæde. Herunder er historien om, hvad der gik forud for menneskekæden og hvad der siden skete.

Den 23. august 1939 blev der i Moskva underskrevet Ikke-angrebs-pagten mellem Sovjetunionen og Nazityskland. Pagten havde en hemmelige tillægsprotokol, som gav Sovjetunionen

frie hænder i Finland, Estland, Letland, Litauen samt dele af Polen og Rumænien – og nazisterne fik frit lejde til at angribe Polen den 1. september 1939 – starten på 2. Verdenskrig. Efter Nazitysklands sammenbrud i foråret 1945 fandt man i nogle naziarkiver, der var skjult i en saltmine i Harzen, dét eneste bevis på den hemmelige tillægsprotokols eksistens: en kopi af dokumenterne på mikrofilm.

Ved Nürnbergprocessen, der startede i oktober 1945, inkluderede de sovjetiske repræsentanter Molotov-Ribbentrop-pagten på en liste over emner, som man ikke ønskede diskuteret ved domstolen. Listen blev godkendt af de vestlige allierede. Helt frem til Sovjetunionens sammenbrud benægtede sovjetledelsen eksistensen af en hemmelig tillægsprotokol til Ikke-angrebs-pagten med nazisterne. Mikrofilmen fra Harzen var fjendtlige magters forsøg på at miskreditere Sovjetunionen, hævdede man.

Folkefronterne i Baltikum, der blev dannet i 1988, ønskede en omskrivning af balternes historie – til et mere sandfærdigt billede af Sovjetunionens politik i de baltiske lande ved disse landes omdannelse til sovjetrepublikker i 1940 og af hele sovjetperioden efter befrielsen fra nazisterne i 1944. De stillede krav om at få erklæret Molotov-Ribbentrop-pagtens hemmelige tillægsprotokol for ugyldig.

I 1989 fik de baltiske delegerede i den sovjetiske Folkekon-gres gennem intenst lobbyarbejde udvirket, at der blev nedsat en kommission, som skulle foretage en politisk og juridisk vurdering af Molotov-Ribbentrop-pagten og dens hemmelige tillægsprotokol. Undersøgelseskommissions medlemmer fik frie hænder til at søge efter Molotov-Ribbentrop-pagtens hemmelige tillægsprotokol i det sovjetiske udenrigsministeriums arkiver. De fandt ingenting. Den lettiske journalist og historiker Mavriks Vulfsons, der var medlem af kommissionen, rejste derfor til det vesttyske udenrigsministerium i Bonn, hvor det lykkedes ham at få adgang til de tyske arkiver og her fremskaffede Vulfsons kopier af de hemmelige protokoller fra de tyske mikrofilm.

I august 1989 præsenterede det sovjetiske presseagentur Novosti kommissionens foreløbige konklusion. Heri hed det,

at, i modsætning til det til dato herskende standpunkt, kunne kommissionen ikke afvise den hemmelige tillægsprotokols eksistens . Men sovjetledelsen betragtede stadig Molotov-Ribbentrop-pagtens hemmelige tillægsprotokol som et falsum. Gorbatsjov antydede endda, at den kendte tyske version ikke kunne være ægte, fordi Molotovs underskrift stod med latinske bogstaver.

Men debatten om den hemmelige tillægsprotokol var blevet et trumfkort for de baltiske folkefronter.

Onsdag den 23. august 1989 præsenterede de europæiske landes aftennyheder et besynderligt syn: Den baltiske vej. Præcis kl. 19.00 lokal tid – på 50 års dagen for indgåelsen af Molotov-Ribbentrop-pagten – formede der sig en 600 km lang menneskekæde gennem de tre baltiske land. Fra Gedimas-borgen i Vilnius i Litauen ad hovedvej A2 over Riga i Letland til Toompeaborgen i Tallinn i Estland holdt mennesker i en lang række hinanden i hænderne i 15 minutter. Det sovjeske nyhedsbureau TASS skønnede, at der deltog omkring en million mennesker i demonstrationen, mens avisen ”Komsomolskaja Pravda” anslog deltagerantallet til omkring tre millioner.

Menneskekæden var en stille protest mod Molotov-Ribbentrop-pagtens hemmelige tillægsprotokol, hvori de baltiske landes skæbne var blevet beseglet.

Denne massive politiske manifestation var et udtryk for, at de baltiske stater ikke de jure hørte under Sovjetunionen, men i realiteten var Hitler-Stalin æraens sidste kolonier. Demonstrationen forløb fredeligt. Der opstod ingen uroligheder, politiet greb ikke ind, ingen deltagere blev arresteret.

Sovjetstyrets eneste respons var retorik i bedste perestrojka-stil. De baltiske stater var ikke blevet ulovligt annekterede, hed det sig i den sovjetiske presse, – de havde selv stemt sig ind i det socialistiske fællesskab.

Den 27. august 1989 kunne man i avisen Pravda, i en erklæring fra det sovjetiske kommunistpartis Centralkomité, læse følgende: *"Den 23. august forsøgte organisatorerne af begivenhederne at opskrue en stemning til et sandt nationalistisk hysteri. De slagord, som blev påtvunget tusinder af mennesker, udtrykte fjendtlighed mod det sovjetiske system, mod russerne, SUKP og den sovjetiske hær..."*

Man bebrejdede de lokale myndigheder i de baltiske sovjetrepublikker, at der ikke blev grebet ind mod demonstrationen i tide, og fra Kreml advarede man kraftigt imod disse nationalister og ekstremister, hvis anti-socialistiske og anti-sovjetiske holdninger kun kunne føre mod afgrunden.

Det var dog ikke de baltiske lande, men Sovjetunionen, der bevægede sig mod afgrunden!

To år senere – efter det mislykkede kupforsøg i Moskva den 19. august 1991 – brød Sovjetunionen sammen. De baltiske lande kunne igen regne sig for selvstændige stater.

Knap et år senere – i efteråret 1992, nærmere betegnet den 30. oktober – skete der noget uventet i Kreml. Under en oprydning i arkivet fandt man to forseglede kuverter. Kuverterne indeholdt alle Molotov-Ribbentrop-pagtens hemmelige protokoller – vel at mærke de russiske originaler.

Man må sige til russernes ros, at dette fund ikke blev holdt hemmeligt. Efterfølgende har fundet været publiceret i russiske aviser og tidsskrifter og dokumenterne er tilgængelige for

forskere.

Den Baltiske Vej er nu opført i UNESCO's Memory of the World Register over øjeblikke af global betydning.

Flisen med fodafttryk på Kaļķu iela er et kunstværk med titlen "Pēdas" (=fodafttryk), udført af den litauiske kunstner Gitenis Umbrasas (f. 1961). Værket blev i 2013 givet som en gave til Riga fra borgerne i Vilnius, Litauens hovedstad. Der findes en lignende flise i Vilnius og også en i Tallinn, Estlands hovedstad.

Det er, kort fortalt, historien bag flisen med fødderne på Kaļķu iela i Rīgas gamle bydel .

Tekst og foto Per Nielsen

Letlands nye præsident:

Egils Levits

Levits blev født 30.juni 1955 i Riga, og gik på Rigas gymnasium nr.2, indtil han i 1972 udvandrede sammen med sine forældre til Tyskland, hvor han fortsatte skolegangen på det Lettiske Gymnasium i Münster, og siden studerede jura og statskundskab på det Juridiske fakultet ved Hamburgs Universitet. Fra 1986 og fremefter arbejdede han som videnskabelig medarbejder dels ved universitetet i Kiel, dels i Göttingen og desuden som jurist ved Slesvig-Holstens Landsret. Fra 1991 var han Letlands ambassadør i Tyskland og derefter i 1992-93 i Schweiz og 1994-1995 i Østrig, Schweiz og Ungarn. Samtidig var han også rådgiver for Saima angående internationale juridiske spørgsmål.

1995 blev Levits udnævnt til dommer ved den Europæiske Menneskeretsdomstol, og siden 2004 har han været dommer ved EU-domstolen i Luxembourg.

Ved afstemningen i Saima om ny lettisk præsident i maj 2019 blev Egils Levits allerede i første afstemning valgt med stemmerne 61 ud af 93 gyldigt afgivne stemmer.

I den lettiske avis Diena kunne man bl.a. læse følgende: ”Valget af Egils Levits vil især påvirke Letlands udenrigspolitik. Det handler ikke så meget om kursen, men derimod om aktørerne. De sidste tre forgængere var hverken i stand til eller interesserede i, at være aktive i udenrigspolitik og at møde Europas og verdens mægtige i øjenhøjde. Med Levits kunne det ændre sig. Han er en stor, karismatisk og stærk personlighed, som ikke er viklet ind i lokale politiske intriger. Levits’ visioner om verden styrker håbet om, at han vil lufte ud i den lokale politiske myretue og vil bringe troen på en fornuftig politik tilbage”

Angela Merkel har også hilst valget af Egils Levits velkommen med meget positive ord og lagt vægt på, at hans store kendskab til tysk kultur og sprog vil gøre det lettere at fortsætte det venskabelige samarbejde.

(oversat uddrag fra Artiklen: „Neuer lettischer Präsident vereidigt“ i Baltische Briefe Juli/August 2019)

Kirsten Gjaldbæk

Kirsten Gjaldbæk skriver videre:

Jeg har set et TV-udsnit om: Letlands nye præsident på officielt besøg hos Tysklands præsident 16. august 2019.

Han blev i Berlin modtaget med den helt store militære honnør. Militærorkesteret havde omhyggeligt indøvet den lettiske nationalhymne, så den kom med fuld kraft og helt korrekt, inden orkesteret så spillede den tyske nationalmelodi. Efter at have skridtet den røde løber foran soldaterne af, gik de to præsidenter ind for at Egils Levits kunne skrive i den officielle gæstebog, og det brugte han lang tid på, men han fik også skrevet noget meget væsentligt, både om sig selv og om forholdet mellem de to lande. Her er hvad han skrev:

Besuch seiner Exzellenz des Präsidenten der Republik Lettland

Herrn Egils Levits

am 16. August 2019

Es freut mich außerordentlich hier als Präsident Lettlands einen Besuch zu machen, nachdem ich eine lange Zeit in

Deutschland als politischer Emigrant, Student, Wissenschaftler und zuletzt als Botschafter verbracht habe. Deutschland und Lettland tragen immer ihren Teil der Verantwortung für unser gemeinsames europäisches Haus.

Egils Levits

Oversættelse: Det glæder mig overordentligt at aflægge et besøg her som Letlands præsident, efter at jeg har tilbragt lang tid i Tyskland som politisk emigrant, student, videnskabsmand og senest som ambassadør. Tyskland og Letland påtager sig altid deres del af ansvaret for vores fælles europæiske hus.

Egils Levits

Tekst Kirsten Gjaldbæk

Den Lettiske Præsident: Egils Levits og frue.

Teaterforestilling i Ishøj

Om nøjagtig en måned, den 2. oktober kommer teaterstykket "Krigen har ikke et kvindeligt ansigt" til Kulturium Musikteater i Ishøj. Billetterne koster 125 kr. og kan bestilles på nedenstående link:

<https://www.ticketmaster.dk/event/krigen-har-ikke-et-kvindeligt-ansigt-billetter/462333>

Om "Krigen har ikke et kvindeligt ansigt".

I 1941 meldte ca. 1 mill. unge russiske kvinder sig til Den Røde Hær og kæmpede for fædrelandet på lige fod med mændene. Som snigskytter, sanitetssoldater, læger, piloter og partisaner. Oplevelserne, de overlevende kvinder bringer med hjem, er rystende og grusomme, men de fortier dem. Først 40 år efter krigens afslutning, fortæller kvinderne deres historier til journalisten Svetlana Aleksijevitj, med eftertankens poesi og humor.

Teaterforeningen Katucha har omsat bogen til en cross-over teaterforestilling. Bogens dokumentariske koncept følges, nøgternt, usentimentalt og med rå humor. Pia Rosenbaum er på scenen som Svetlana Aleksijevitj. Thomas Koldings billedkunst danner den scenografiske ramme. Derudover giver 17 af dansk teaters ældre kvinders stemmer liv til bogens fortællinger. Skuespillerstemmerne er: Bodil Sangill, Sonja Oppenhagen, Benedikte Hansen, Hanne Uldal, Hanne Jørna, Lisbet Dahl, Merete Voldstedlund, Malene Schwartz, Inge Sofie Skovbo, Birgitte Raaberg, Lisbeth Gajhede, Elsebeth Steentoft, Lotte Olsen, Marie-Louise Coninck, Annelise Gabold, Birgit Sadolin, Solbjørg Højfeldt... og på scenen: Pia Rosenbaum

Aftertalk, vin og snacks

Efter forestillingen kan du møde skuespiller Pia Rosenbaum i samtale om forestillingen med historiker Kamilla Ane Petersen, der har skrevet kandidatopgave med udgangspunkt i Svetlana Aleksijevitjs bog. Dette foregår i teatrets foyer.

Karlis Skalbe

Af de mange lettiske forfattere er Karlis Skalbe vel den, som bedst har kunnet beskrive Letlands natur og den lettiske folkesjæl.

Karlis Skalbes poesi er både fin og let at gå til. Det er især hans eventyr, som letterne holder af, og nogle af dem er oversat til andre sprog.

I 2015 var jeg så heldig at arve nogle lettiske bøger skrevet af Anna Brigadere, Janis Jaunsudrabins, Janis Ziemelnieks og Karlis Skalbe.

I disse dage læser jeg en af Karlis Skalbes bøger Daugavas Vilni som udkom i 1918; 20 år efter hans første udgivelse Pie Jura (Ved Havet), som blev udgivet i 1898.

Et gennemgående tema i Skalbes digte er kærlighed til sit fædreland og kampen for et frit Letland uden tyngende åg. Som eksempel på Skalpes digte til sit fædreland har jeg valgt at oversætte Skalbes "Latviesiem" (Til letterne).

Til Lettterne

Letter, brødre, det er ens for os,
længslen efter en bedre sommer
I røg og tårer forsvinder
dagen for os,
Og tilbage ligger kun aske og tårer.

Slagene er hurtige, slagene er heftige,
Og kampene for brød og frihed.
Jeg undrer mig over, at der
af Letland kun er
aske og tårer tilbage.

I haven, som ventede
vægten af frugtbarhed på træet,
som ventede sommeren,
hænger judaspenge
ved den visne gren
i huset kun aske og tårer.

Letter, brødre,
Hvornår vil vi
række hænderne ud
i håbet om en bedre sommer.
Skal vi dele denne ting –
disse smerter?
Det er allerede bare
aske og tårer.

Karlis Skalbe blev født i 1870 i Vecpiebalga, som ligger ca. 105 km. øst for Riga. Efter at have afsluttet sin skolegang arbejdede han blandt andet som landarbejder og bogsælger. Senere arbejdede han som lærer og stiftede bekendtskab med Lizete Erdmane, som blev hans kone.

Karlis Skalbe blev kendt for sine revolutionære aktiviteter, og han opholdt sig nogen tid i udlandet; blandt andet i Norge og Schweiz. I Første Verdenskrig var Skalbe korrespondent i Warszawa. Det skal også nævnes at han sad som deputeret i perioder i Saimaen – svarende til vores folketing.

I slutningen af Anden Verdenskrig flygtede Skalbe til Sverige, hvor han døde i 1945.

I 1987 blev Skalbes sommerhus - Saulrieti, som betyder solnedgang - åbnet for offentligheden som museum. Sommerhuset, der er bygget i 1926, er bevaret i sin oprindelige stil.

I den smukke natur omkring Vecpiebalga finder man Skalbes gravsted på Vaktskalna (Vagtbakken).

Kære Læser! Ønsker du at læse et af Skalbes eventyr, kan du læse "Missens mølle", der er oversat til dansk og kan lånes på bibliotek.dk. Original titlen er "Kakena dzirnavas"

Tekst Olav Ernstsén

Nyheder LI m.fl.

Folkemøde i Cēsis

[Samtale-festivalen LAMPA](#), en del af de nordisk-baltiske demokratifestivaler (folkemøder), blev afholdt den 28. til 29. juni i Castle Park i Cēsis, med mere end 350 aktiviteter, der dækkede et utal af emner - politik, økonomi, teknologier, uddannelse, sikkerhed, sundhed, miljø osv., i forskellige formater, på lettisk, engelsk og russisk. Deltagelse var gratis. Den femte samtalefestival LAMPA, der tiltrak rekordstore 20.000 besøgende, sluttede med en varm og dynamisk "politisk grill". Dette var også den bedste festival til dato med hensyn til indhold og antal begivenheder.

[Nye Rothko-originaler i Daugavpils](#)

Den 12. juli åbnede Daugavpils Mark Rothko Kunst Center en ny udstilling af originale værker af kunstneren Mark Rothko.

Det nye udvalg af originaler kommer fra de private samlinger hos hans arvinger - sønnen Christopher Rothko og datteren Kate Rothko Prizel. Rothko blev født i Daugavpils i 1903.

[Læs mere på internet.](#)

Billede: Daugavpils Mark Rothko Art Center

Baltikum i 30 år

I august, da Letland, Litauen og Estland sammen med andre befolkninger overalt i verden fejrede de 30 år med et frit Baltikum, var der et væld af begivenheder, taler, minder og lykønskninger (et resume [her](#)). Det lettiske institut deltog også, organiserede mediebesøg, udgav et [faktablad](#) og skabte en [kortfilm](#), der under hashtagget #actbalticway opfordrer til at evaluere, hvordan Østersøen fungerer i dag - i politik, i hverdagen, og i alle øvrige forhold. [Se mere](#).

Hendes historie skabte historie

BBC fortsætter deres serie om bemærkelsesværdige kvinder, der turde gøre en forskel. I denne episode om den første kvindelige præsident i Letland, Vaira Vīķe-Freiberga, diskuteres hendes ekstraordinære liv.

[Lyt til historien.](#)

Letlands "Tilde" slår internetgiganter

For tredje år i træk har det Letlands-baserede sprogteknologiselskab Tilde vundet "OL" i maskinoversættelsesteknologien - WMT 2019-konkurrencen. Det vurderes som bedre end de bedste online oversættelsesplatforme som Google, Microsoft mm.

[Mere her.](#)

Letlands første pensionsplan for investering i bæredygtige virksomheder

Citadele Banks datterselskab, CBL Formue Forvaltning, har oprettet Letlands første pensionsplan, hvor pensionsopsparingen investeres i de virksomheder, der er de mest bæredygtige i deres respektive branche. Forvaltning's eksperter tager investeringsbeslutninger, der ikke kun bygger på de økonomiske resultater af en forretning, men også miljømæssige, sociale og bæredygtighedsaspekter.

Nordisk-baltisk industribegivenhed: "Forskellige facetter af dataøkonomi"

Den 12. juni arrangerede Finance Latvia Association og Microsoft Baltics i partnerskab med Finance Norway, EY Norway, det norske handelskammer i Letland og Magnetic Latvia en nordisk-baltisk industri-konference i Oslo: "Forskellige facetter af dataøkonomi i den private og offentlige sektor. Fremgangsmåder til informationsdeling, beslutningstagning og indførelse i den nye verden af åbne data, AI og RPA (Robotic Process Automation)(softwarerobotter)".

Målet med konferencen var at skabe en handlingsfokuseret dialog om de forskellige aspekter af dataøkonomi og den seneste tankegang omkring den private og den offentlige sektors tilgang til informationsdeling, beslutningstagning og eksekvering med de nye åbne data, kunstig intelligens (AI) og robot-process automatisering (RPA).

Værdien af straksbetalinger når op på 1 milliard euro

5,1 millioner straksbetalinger på sammenlagt 1 milliard euro er blevet gennemført via Letlands straksbetalingsinfrastruktur, udviklet og vedligeholdt af Latvijas Banka.

Latvijas Banka offentliggør rapport om den makroøkonomiske udvikling

Efterhånden som den globale økonomi stagnerede i et usikkert økonomisk miljø, voksede Letlands bruttonationalprodukt (BNP) langsommere end forventet i første kvartal af 2019.

Ikke desto mindre forventes virkningerne af de eksterne forhold stort set opvejet af lovende indenlandsk udvikling i 2019. Data for første kvartal af 2019 peger på en konstant stærk indenlandsk efterspørgsel, som - understøttet af den nuværende udvikling af betydelige kapitalprojekter - giver grobund for at forvente yderligere investeringer i den lettiske økonomi. Latvijas Banka har revideret sin BNP-vækstprognose for 2019 nedad fra 3,5% til 2,9%, mens prognosen for 2020 er uændret på 3,1%. Latvijas Bankas inflationsprognose er uændret, dvs. 2,9% for 2019 og 2,5% for 2020.

Meddelelse fra virksomhedsregistret

Forretningsgennemsigtighed er stadig den absolutte prioritet for virksomhedsregistret. Målet kan kun nås ved at sikre tilstrækkelig, ajourført og korrekt information om de reelle ejere af virksomheder og finansielle aktiver. Med henblik på at skaffe disse oplysninger, hilser vi et aktivt samarbejde med iværksættere og forretningsejere velkommen og finder løsninger, der prioriterer erhvervsmiljøets sikkerhed, men samtidig opretholder den meget nødvendige proceduremæssige effektivitet.

Vi fortsætter med at arbejde hen imod vores mål om at fjerne de resterende 4% virksomheder fra registret som ikke opfylder alle de stillede krav - og dermed sikre, at der ikke er virksomheder med base i Letland, som ikke giver mulighed for at offentliggøre deres reelle ejere. Den 29. juni blev der vedtaget ændringer i loven om forebyggelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, der styrker det offentlig-private samarbejde, og forpligter virksomheder til aktivt at vedligeholde information om deres virkelige ejere.

Virksomhedsregisteret verificerer alle indsendte oplysninger og vil fortsat samarbejde med lettiske virksomheder. I denne henseende forbliver fri adgang til korrekt ejerinformation sær-

lig vigtig; vi glæder os over den lettiske regerings beslutning om at levere oplysninger fra virksomhedsregistret gratis fra 2020.

Justitsministeren tilskynder til oprettelse af en domstol for økonomiske anliggender i Letland

Justitsminister Jānis Bordāns har opfordret til at oprette en domstol for økonomiske anliggender i Letland. Den skulle sikre effektiv sagsbehandling, kvalitetsdomme og rimelige sanktioner. Generalsekretæren for OECD, Foreign Investors Council i Letland, og mange iværksættere har givet udtryk for at de støtter denne idé.

Regeringen planlægger i øjeblikket med at udvikle og vedtage nye regler for oprettelse af domstole for økonomiske anliggender inden udgangen af 2019 og at udvælge og uddanne dommere og ansatte inden december 2020. Domstolene vil kunne starte arbejdet i 2021.

Rapport om juridiske personer og ngo'er og hvidvaskning

For nylig offentliggjorde FIU Letland (Financial Intelligence Unit of Latvia) "Risikovurderingsrapporten for juridiske og ikke-statslige organisationer om hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme for 2017 - 2018".

Målet med rapporten er at vurdere trusler, sårbarhed og risikoniveau for juridiske enheder, herunder ngo'er.

Rapporten opsummerer de ændringer, der er foretaget i lettiske love og regler i 2017 - 2018, samt handlinger, der er truffet for at mindske risikoen for hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme på tværs af sektorer.

Letland vedtager ambitiøse reformer for at bekæmpe økonomisk kriminalitet

Den 13. juni vedtog det lettiske parlament en omfattende lovgivningspakke, der fremmer revisionen af reguleringen af den finansielle sektor. Endvidere blev der vedtaget reformer for at styrke tilsynet med den finansielle sektor.

"Disse ambitiøse reformer er et stort skridt fremad i vores kamp mod hvidvaskning af penge, finansiering af terrorisme og spredning af våben. Disse foranstaltninger viser vores uforbeholdne politiske vilje til at foretage yderligere ændrin-

ger i finanssektoren så hurtigt som muligt og at blive førende inden for gennemsigtighed og regeringsførelse i EU. Jeg opfordrer alle EU-medlemsstater til at styrke vores gensidige samarbejde om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet og til at arbejde tættere og mere effektivt sammen i fremtiden,” sagde Mr. Kariņš.

Med disse foranstaltninger vil Letland have implementeret EU's 5. direktiv om hvidvaskning af penge seks måneder før fristen.

Letland reformerer banksystemer.

Den 30. august forelagde Letland sin opdateringsrapport til MONEYVAL - Europarådets ekspertudvalg om bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme.

Rapporten indeholder detaljerede beviser for, at den lettiske regerings og parlamentets fælles bestræbelser samt tilsynsmyndighederne, FIU og de retshåndhævende myndigheders handlinger giver konkrete resultater.

Finansminister Jānis Reirs sagde: ”Beskeden i dagens rapport er klar. Bekæmpelse af hvidvaskning af penge er fortsat første prioritet for denne regering og mit land. Vi har nul-tolerance for hvidvaskning af penge i vores banksystem. Rapporten viser, at der er gjort store fremskridt. Tilsynet med Letlands finansielle sektor er stærkere og bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet mere effektiv nu. Men der er ikke plads til selvtilfredshed. Vi vil forblive fokuserede, ambitiøse og årvågne.”

”Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet er fortsat mit absolutte fokus. Bekæmpelse af hvidvaskning af penge er et globalt problem, og Letland er ingen undtagelse. Vores aktive engagement banede vejen for, at Letland blev et vellykket

eksempel på vedtagelse og gennemførelse af et hidtil uset sæt finansielle lovgivningsreformer internationalt.”

Letlands indsats bør ikke ses isoleret: de reformer, som Letland har vedtaget, vil ”drage fordel af intensivt regionalt samarbejde”. Meget stærkere samarbejde, koordinering og tillid er helt grundlæggende for at tackle udfordringens omfang. Finansiell kriminalitet er stadig kompliceret, udbredt og mangefacetteret uden at kende nogen grænser, når det drejer sig om at true landenes økonomier og stabilitet.

Loven afslører nu stråmands-enheder, der tidligere truede integriteten i det lettiske banksystem. Siden november 2017 har Letland elimineret mere end 17.600 stråmands-virksomheder; mellem marts og juni 2019 er antallet af stråmands-selskaber faldet yderligere fra 2.421 til 1.829.

Andelen af indskud fra ikke EU-lande er faldet fra 35,6% i 2015 til 7,7% i juni 2019, hvilket i høj grad reducerer risikoen for hvidvaskning af penge forbundet med stråmandsvirksomheder.

Værdien af udenlandske indskud er skrumpet fra € 8,1 mia. i 2017 til € 3,5 mia. i juni 2019 (fra 39,7% til 21,3% af de samlede indskud).

Cirka 97% af de virksomheder, der er etableret i Letland, har oplyst om deres reelle ejere siden indførelsen af Erhvervs Registeret. De resterende 3% har mistet deres rettigheder til handel på grund af manglende overholdelse af rapporteringskravene.

Store russiske og hviderussiske militærøvelser nær Letlands grænser i september

En fælles russisk-hviderussisk militærøvelse ”Shield of Unity 2019” vil finde sted i det vestlige militære distrikt i Rusland, som en øvelse i Nizhny Novgorod Oblast 13. september til 19. september, sagde presseafdelingen i det lettiske forsvarsministerium.

Ifølge officielle oplysninger vil omkring 12.000 tropper deltage i øvelsen, herunder omkring 8.000 russiske tropper og mere end 4.000 hviderussiske tropper.

Den militære øvelse vil også involvere mere end 230 militærkøretøjer, 240 artillerisystemer og omkring 70 militære fly.

Endvidere finder de russiske væbnede styrkers militære øvelse "Center 2019" sted på det centrale militære distrikt, 16. september til 21. september.

Cirka 128.000 soldater, mere end 20.000 militære køretøjer og udstyrsenheder, omkring 600 militære fly og 15 krigsskibe forventes indsat i militærøvelsen "Center 2019". Soldater fra Kina, Pakistan, Kirgisistan, Indien, Kazakhstan, Tadsjikistan og Uzbekistan deltager også i øvelsen.

I mellemtiden vil de nationale væbnede styrker i Letland iscenesætte "Namejs 2019", fra 13. til 15. september, på forskellige steder i Vidzeme-regionen for at vurdere de lokale enheds evne til at reagere på hybridtrusler.

Scenariet inkluderer lettiske og estiske væbnede soldater klædt i civilt tøj med et markant emblem, og offentligheden opfordres til "ikke at bekymre sig over at se soldater og nationale vagter bevæge sig langs gader, veje og skove" og placere forskelligt udstyr rundt om i landskabet, Bilister opfordres til at samarbejde når de ser militære kolonner i felten.

Forfattere: eng.lsm.lv (lettisk offentlig radio- og tv-spredning)

Embassy of Denmark in Latvia

Today the Embassy hosted the celebration of Flagdag. The day honours all Danish soldiers and personnel been sent on mission abroad

I dag var ambassaden vært for fejringen af Flagdag. Dagen ærer alle danske soldater og personale blev sendt på mission i udlandet

Klip fra den danske ambassades facebookprofil

Bestyrelsen

	Kirsten Gjaldbæk Kongstedvej 12 2700 Brønshøj Formand	3871 1825 kirsten.gjaldbaek@gmail.dk
	Niels Bendix Knudsen Lille Havelsevej 86 3310 Ølsted Næstformand	mobil 40312345 nbendix@mail.dk
	Aase Lundbye Gustav Esmanns Allé 6 2860 Søborg Kasserer	mobil 2532 0470 aaselundbye@gmail.com
	Lis Nielsen Rosenlundsvej 8 3650 Ølstykke Redaktør	mobil 23444179 lis.hazel.nielsen@skolekom.dk
	Signe Struberga Pinievej 34 2880 Bagsværd Næstformand	signe.struberga@gmail.com
	Anda Dyrland-Parbst Horserød byvej 3 3000 Helsingør Webmaster	tlf. 2016 0963 anda.parbst@gmail.com
	Peter Fjerring Frederik VI's Allé 6, 1th 2000 Frederiksberg Bestyrelsesmedlem	mobil 2025 1783 peterfjerring@hotmail.com
	Holger Pyndt Degnemose Alle 6 2860 Søborg Suppleant	holger.pyndt@gmail.com

Foreningen....

Foreningen Danmark-Letlands medlemsblad udsendes til alle medlemmer.

Indlæg og udklip er meget velkomne og sendes til redaktør Lis Nielsen (lis.hazel.nielsen@skolekom.dk). Vi kan ikke love at bringe alle indlæg, ligesom vi forbeholder os ret til at redigere i det indsendte. Vi ser gerne at artikler på engelsk eller lettisk er oversat når vi modtager dem.

Foreningen Danmark-Letland er stiftet i august 1992 i København af en kreds af private personer med interesse for Letland.

Formålet med foreningen er:

På alle måder at styrke og udvikle venskab mellem det lettiske og danske folk, samt oplyse om Letland.

Som medlem af foreningen kan optages enkeltpersoner, husstande, foreninger, virksomheder, kommuner, menigheder, organisationer mv. med interesse for dansk-lettiske relationer.

Foreningen er landsdækkende. De fleste arrangementer finder sted i Københavnsområdet, men der opfordres til lokalt arbejde også andre steder i landet. Hos Fremad Rejser, Vesterbrogade 37, 1620 København V tlf.: 33 22 04 04, får medlemmer af Foreningen Danmark-Letland rabat på rejser til Letland. Indmeldelse i Foreningen Danmark-Letland sker ved henvendelse/indbetaling til kasserer Aase Lundbye.

Foreningens girokonto er: 07 736 54.

Bankoverførsel via netbank sker til:

Danske Bank, reg. 1551, konto 000 0773 654

Årskontingent:

Enkeltpersoner	250 kr.
Husstande	350 kr.
Unge under 26 og pensionister	175 kr.
Organisationer m.m.	550 kr.

Nyttige adresser

Letlands Ambassade i Danmark,

Rosbæksvej 17, 2100 København Ø

Tlf. 3927 6000

embassy.denmark@mfa.gov.lv

www.am.gov.lv/copenhagen

Ambassadør: Alda Vanaga

Ambassadørens sekretær Inese Buike

Rådgiver/diaspora Liga Usilenoka

House Manager: Valdis Bormanis

Den Danske Ambassade i Letland,

Pils iela 11, Lv-1863 Riga, Latvia

Tlf. +371 6722 6210

rixamb@um.dk, www.ambriga.um.dk

Ambassadør: Flemming Stender

fleste@um.dk

Konsul/Attaché:

+371 6722 6210 ext. 16 /mob. +371 2612 1002

Det Danske Kulturinstitut i Riga,

Mūkusalas iela 3, Riga, LV-1423, Letland

Tlf.+371 728 99 94

Tlf.+371 728 82 21

[mailto: dki@dki.lv](mailto:dki@dki.lv)

Leder: Simon Drewsen Holmberg.

Det Danske Kulturinstitut i København

Vartov, Farvergade 27 L, 2. sal, 1463 Kbh K

Leder Michael Mørch.

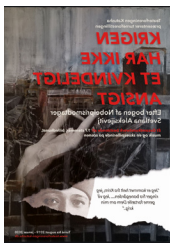
Foreningens hjemmeside: www.danmark-letland.dk

Webmaster: Anda Dyrlund-Parbst

Kode til at se seneste numre af bladet: vairalat

KALENDER for 2019

2.okt

Teaterforestilling i Ishøj.
”Krigen har ikke et kvindeligt ansigt”.

Se nærmere på side 28

26.okt. 9:30 - 17:00

Letland 100 år:
Fra Sovjetisk diktatur til national
selvstændighed.

Heldagsarrangement i Helsingør.

Se program side 19-20

Du får nærmere oplysninger om
tilmelding via mail.

Alternativt: ring til Kirsten Gjald
bæk: 3871 1825

12.nov. kl. 19.00

Medlemsmøde på den Lettiske Am
bassade

16. eller 17. nov

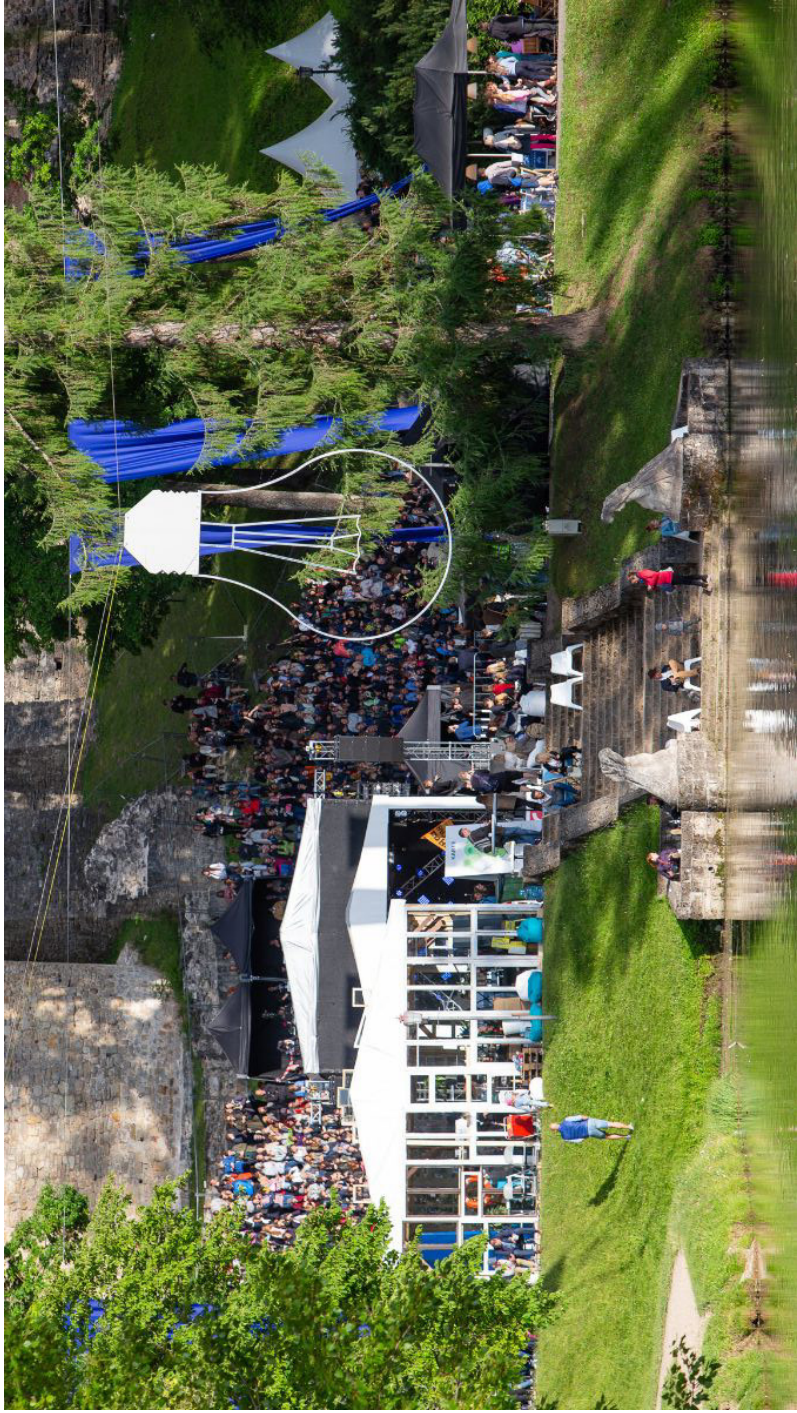
Fest i Kilden. Besked på mail om
endelig dato. Alternativt: ring til
Kirsten og få dato oplyst.

Januar

Foreningen arbejder på igen at lave
et vinterhyggemøde for medlem-
merne. Dato og tidspunkt kom-
mer senere.

Efterhånden er der i bladet en del links til internettet. De er selvfølgelig kun brugbare hvis du læser bladet på en computer, tablet eller mobiltelefon med adgang til internettet. Disse links henviser dog kun til ekstra glasur. De er ikke nødvendige for at få udbytte af artiklerne i bladet. Husk at du skal bruge kode for at komme ind i de nyeste udgaver af bladet. Koden står nederst på side 42, samme sted som linket til hjemmesiden.

Fra Letlands folkemøde (Samtalefestivalen LAMPA)